שן פופכת. שנפלה שיניה והושיבה שן אחר באותו מקום ועומד בכיעור: **ועשה לה ר' ישמעאל שן.** באותו מקום של (1) זה משלו והיינו שייפוה: **בכינה.** עליו: **ימותו כל בני אלמנה.** כלומר ימות הבעל ותהא היא אלמנה ואח"כ ימותו בניה: (2) **לא יזוז שמעון ממקומו.** שיטעוס מבשילה ולהכי לא רצה לטעוס כי היכי דלא ליגרגי למידר שלא יהיו קליס בנדרים: **אלי זילוקא.** דרשב"ג קמיכוון וכל כמה דלא ירקא באכפיה ממש ליכא זילוקא ואי לא לא הוה מותרת דאיהו על דעת כן אמרה כדי לזלזלו: **אל"ל מירק** (3) **לר"ג זילוקא רבה היא.** דאדם חשוב הוא: (4) **מוס יפה שביך.** דמשוס שהיה בה כ"כ מומין קאמר לה אם יש בה שוס דבר יפה: **שמא ראשה נאה.** ולכך הדירה שתראהו לו: **סגלגל.** דומה לאיליי פשתן שראשיהן סגלגליס עגולין: **עגולות.** רכות: **גלוס.** סתוס: **לוחרה שקוט.** שראשה מונח בין כתיפותיה: **אמר להן יפה אתם קוריס אותה לגלוכית שהיא מגולגלת במומין.** זה השס יפה לה והיינו ודאי: (5) מוס יפה שבה ועל דעת כן הדירה שתודיעני אותו דבר יפה דשמה יפה לה ששמה לגלוכית ואיהי נמי מגולגלת. ע"א יפה אתם קורין אותה לגלוכית שהיא מגולגלת במומין דיין לאין בה דבר יפה להראות ודאי על דעת כן הדירה בעלה שהיה יודע שאין בה דבר יפה ואין יכולה להראות והואיל ואין בה שוס דבר יפה נמצא שאין הנדר חל עליה: **בשילי לי תרי טלפי.** שני רגלי בהמה ובישלה ב' עדשים שלא היתה מכרת בלשונות שלהם בא"י לא היו טועניו כך. ואית דגרסי בשילי (6) טלופחי כלומר מעט עדשים שכן אדם נוהג לומר ואיהי סברה דשתי עדשים קאמר לה ובשלה לו שתי עדשים בלבד ולא רצתה לשנות על דבריו: **ורחה עלה.** למחר אמר אי אמינא לה נמי תרי מעביד לי (7) כאיתמל ואמר לה בשילי לי גריוא מידה גדולה דסבר כי היכי דתטרח עלה דמילתא ולא תבשיל אלא כדי סעודה: **תרי בוליני.** לשון (8) שני שרגי שני מנורות דתרוייהו נקראו בוליני בלשון ארמי: **אבריגהו על ריש דבבא.** על ראש הפתח ומתמה כעס אמר לה ואיהי סברה דקאמר לה למיתבר יתהון על ריש דבבא בן בוטא דהוה יתיב תמן:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. ולהכי נקט נערה דדוקא נערה שהיא ברשות אביה (9) כדאמרי' נמי במס' כתובות(10) האב זכאי בקדושי בתו ובמעשה ידיה ובמציאתה ובהפרת נדריה בזמן שהיא נערה ומפיק לה מהאי קרא:

הפר

תנא שן תותבת היתה לה ועשה לה רבי ישמעאל שן של זהב משלו כי שביב רבי ישמעאל פתח עליה ההוא ספדנא הבי בנות ישראל על ר' ישמעאל בכינה המלבישכן וכו' ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתטעימי תבשילך לרבי יהודה ולר"ש ר' יהודה טעים אמר ק"ו (11) ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה יימחה על המים המאררים בספק ואני על אחת כמה וכמה ר"ש לא טעים אמר ימותו כל בני אלמנה ואל יזוז שמעון ממקומו (12) ועוד כי היכי דלא לתרגלי למינדר ההוא דאמר לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתרוקי בו ברשב"ג אתת (13) ורקק אלבושיה א"ל רב אחא מדפתי לרבינא והא האי לזילותא קא מיכוין א"ל מירק על (14) מני דרשב"ג זילותא רבתא היא ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתראי (15) מום יפה שביך לר' ישמעאל בר' יוסי אמר להם שמא ראשה נאה אמרו לו סגלגל (16) שמא שערה נאה דומה לאיציי פשתן שמא עיניה נאות טרוטות הן שמא נאות כפולות הן שמא חוטמה נאה בלום הוא שמא שפתותיה נאות עבות הן שמא צוארה נאה שקוט הוא שמא כריסה נאה צבה הוא שמא רגליה נאות רחבות כשל אווזא שמא שמה נאה לכלוכית שמה אמר להן יפה קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת במומין ושרייה ההוא בר בבל דסליק לארעא דישראל נסיב איתתא אמר לה בשילי לי תרי טלפי בשילה ליה תרי (17) טלפי רתח עלה למחר אמר לה בשילי לי גריוא בשילה ליה גריוא אמר לה זילי אייתי לי תרי בוציני אזלת ואייתי ליה תרי שרגי אמר לה זילי תברי יתהון על רישא דבבא הוה יתיב בבא בן בוטא אבבא וקא דאין דינא אזלת ותברת יתהון על רישיה אמר לה מה הדין דעבדת אמרה ליה כך ציוני בעלי אמר את עשית רצון בעלך המקום יוציא ממך שני בנים כבבא בן בוטא:

הדרן עלך רבי אליעזר

(1) **נערה** א המאורס' אביה ובעלה מפירין נדריה

הפר

שן פופכת. שנפלה שיניה והושיבה שן אחר במקומה: **ימותו כל בני אלמנה.** קלל הבעל שימות ותהא אשתו אלמנה ועוד קלל בניו שיקראו בני אלמנה לאחר מיתתו שימותו גם הם: **והא אלי זילוקא הוא דאלוון.** וכיון שכן לרוק בגופו של רבן שמעון בן גמליאל נתכוון: **על מנת שתראי מום יפה שביך.** אסרה בהנאתו אם תוכל להראות שום דבר נאה בה לר' ישמעאל ברבי יוסי. מום כמו מאום כדכתיב (איוב לא) ובכפי דבק מאום והוא כמו מאומה. ושרייה שלא מצא שום דבר נאה. ואית דגרסי מצא אם יפה כלומר שתהא אסורה עד שתראה היא דבר נאה בגופה לר' ישמעאל וכשראה ר' ישמעאל ששמה נאה לה התירה: **סגלגל.** עגול: **טרוטות.** עגולות: **גלוס.** סתום כמו אוכר גלוס (בבא בתרא דף נח.): **כפולות.** גדולות: **שקוט.** קלר כדתנן בנכוכות (דף מג:) לוחרו שקוט: **בוליני.** תרגום של אבטיחים [עי' במדבר יא]: **שרגי.** נרות דמתרגמינן בוליניא(2): **אבריגהו אבבא.** ממוך שהיה כעוס על מעשיה אמר לה לתבריהו אדאש והיא חשבה שתשברם בראש בבא בן בוטא: **שני בנים בבבא.** כנגד תרין שרגי. ואייתי הכא האי עובדא לאמוראי חסידותיה דבבא בן בוטא כי היכי דאייתי הכא עובדא דרבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. אפילו נדרים שנדרה בעודה פנויה לארוס מיפר בקודמין בשתפותיה דאב כדאיתא בגמ'(3). ונערה דנקט לאפוקי בוגרת שאין לאביה רשות בה ואינו מיפר נדריה וארוס נמי בלא שותפותיה דאב לא מצי מיפר אבל ה"ה נמי דבא י"א שנה שנדריה נדקיס(4) דאב וארוס מפירין נדריה:

הפר

(2) זה משלו והיינו שייפוה. באותו מקום שלו (1) זה משלו והיינו שייפוה: **בכינה.** עליו: **ימותו כל בני אלמנה.** כלומר ימות הבעל ותהא היא אלמנה ואח"כ ימותו בניה: (2) **לא יזוז שמעון ממקומו.** שיטעוס מבשילה ולהכי לא רצה לטעוס כי היכי דלא ליגרגי למידר שלא יהיו קליס בנדרים: **אלי זילוקא.** דרשב"ג קמיכוון וכל כמה דלא ירקא באכפיה ממש ליכא זילוקא ואי לא לא הוה מותרת דאיהו על דעת כן אמרה כדי לזלזלו: **אל"ל מירק** (3) **לר"ג זילוקא רבה היא.** דאדם חשוב הוא: (4) **מוס יפה שביך.** דמשוס שהיה בה כ"כ מומין קאמר לה אם יש בה שוס דבר יפה: **שמא ראשה נאה.** ולכך הדירה שתראהו לו: **סגלגל.** דומה לאיליי פשתן שראשיהן סגלגליס עגולין: **עגולות.** רכות: **גלוס.** סתוס: **לוחרה שקוט.** שראשה מונח בין כתיפותיה: **אמר להן יפה אתם קוריס אותה לגלוכית שהיא מגולגלת במומין.** זה השס יפה לה והיינו ודאי: (5) מוס יפה שבה ועל דעת כן הדירה שתודיעני אותו דבר יפה דשמה יפה לה ששמה לגלוכית ואיהי נמי מגולגלת. ע"א יפה אתם קורין אותה לגלוכית שהיא מגולגלת במומין דיין לאין בה דבר יפה להראות ודאי על דעת כן הדירה בעלה שהיה יודע שאין בה דבר יפה ואין יכולה להראות והואיל ואין בה שוס דבר יפה נמצא שאין הנדר חל עליה: **בשילי לי תרי טלפי.** שני רגלי בהמה ובישלה ב' עדשים שלא היתה מכרת בלשונות שלהם בא"י לא היו טועניו כך. ואית דגרסי בשילי (6) טלופחי כלומר מעט עדשים שכן אדם נוהג לומר ואיהי סברה דשתי עדשים קאמר לה ובשלה לו שתי עדשים בלבד ולא רצתה לשנות על דבריו: **ורחה עלה.** למחר אמר אי אמינא לה נמי תרי מעביד לי (7) כאיתמל ואמר לה בשילי לי גריוא מידה גדולה דסבר כי היכי דתטרח עלה דמילתא ולא תבשיל אלא כדי סעודה: **תרי בוליני.** לשון (8) שני שרגי שני מנורות דתרוייהו נקראו בוליני בלשון ארמי: **אבריגהו על ריש דבבא.** על ראש הפתח ומתמה כעס אמר לה ואיהי סברה דקאמר לה למיתבר יתהון על ריש דבבא בן בוטא דהוה יתיב תמן:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. ולהכי נקט נערה דדוקא נערה שהיא ברשות אביה (9) כדאמרי' נמי במס' כתובות(10) האב זכאי בקדושי בתו ובמעשה ידיה ובמציאתה ובהפרת נדריה בזמן שהיא נערה ומפיק לה מהאי קרא:

הפר

א א מיי' פי"ח מהלכות נדרים הלכה ט סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ה:

מוסף רש"י

ומה לעשות שלום בין איש לאשתו. לנדוק את הסוטה ואם טהורה היא יהא שלום ביניהם, אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה. שכתב במגילה יתן ה' אותך וגו', כדכתיב (במדבר ה) וכתב את האלות האלה (סוכה נג:). יימחה על המים. דכתיב בסוטה ומחה אל מי המרים, והרבה הזכרות בפרשה ואפילו הכי כתיב ומחה כו' (מכות יא. וכעי"ז חולין קמא.).

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. ואינו מופר עד שיפרו שניהם (כתובות לט.).

פירוש הרא"ש

שן תותבת היתה לה. שנפגר אחד משניה והושיבה לה שן של זהב במקומה: ימותו כל בני אלמנה. בני אלמנות אין לסס אב להדריכס בדרך ישרה ואינן בני תרבות כמו זה המגדר: ואל יזוז שמעון ממקומו. לגלגל בכבוד תורתו ולא דמי להשקאת סוטה שקינא לה בעלה לשם שמים על גרמה בה שהיתה עוברת על דת יהודית: עד שתראי מאום שבך. כמו מאומה אם יש בן שוס דבר יפה: סגלגל. עגול ומכוער הוא: דומה לאיציי פשתן. רפוות וכרוכות זו בזו: טרוטות. עגולות: בלום. סתום כוזן וגלגה סתום: כפולות. גדולות וגלגות כאילו הן כפולות: שקוט. קלר כדתנן בנכוכות גבי מומין לוחרו שקוט: יפה אתם קוראין אותה לכלוכית. כלומר שמה נאה לפי מומין שבה: ושרייה. מפני שמה שמצא לה שהוא יפה לה: בשילי לי תרין טלפחין. כלומר דבר מועט שכן דרך לשון בני אדם לומר על דבר מועט ג' או ב' והיא היתה שוטה והביאה הדבר בפשוטו: אמר לה בשילי לי גריוא. כלומר הרבה: אייתי לי בוציני. אבטיחין מתרגמינן בוליני ובכתובות (דף מג.) בוליגא טבא מקלא: תרתין שרגין. ב' נרות שגם הם נקראים בוליני: תברי יתהון על רישא דבבא. לזה לשברם על הדלת והיא שברתם על ראש בבא בן בוטא שהיה גדול הדור: שני בנים בבבא. כנגד שני נרות: הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה. בת י"ג והביאה ב' שערות קרויה נערה עד שיעברו עליה שתי מדשים מהביאה ב' שערות ואז קרויה בוגרת ולפה מרשות אביה וימי משך נערותה אביה ובעלה מפירין נדריה וכן בימי קטנותה בשנה הסמוכה לגדלות אם ידעה לשם מי נדרה הנדרה נדר מן התורה כדאיתא בפרק יולא דופן דמופלא קמון לאיש דאורייתא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמעון ממקומו כי היכי כל"ל ומיכא ועוד נמקק: (ב) שם ורקקה אלבושיה ושרייה ג"ל רב אחא: (ג) שם על מאנייה דרשב"ג: (ד) שם שתראי מאום יפה שביך: (ה) שם סגלגל (שמא שערה נאה) תא"ח ות"ב בפי' רש"י ל"ג ליה: (ו) שם תרי טלפחי רתח עלה: (ז) רש"י ד"ה ועשה לה וכו' של זהב משלו והיינו: (ח) ד"ה ימותו וכו' בניה הם"ל ואח"כ מ"ש ואל יזוז: (ט) ד"ה ת"ל מירק לרשב"ג על מאנייה דלוחא רבתה היא דאדם: (י) ד"ה מאום יפה: (כ) ד"ה אמר להן וכו' והיינו ודאי מאום יפה שבה: (ל) ד"ה בשילי לי וכו' ואית דגרסי בשילי תרי טלופחי כלומר: (מ) ד"ה ורתח וכו' כאתמול ואמר וכו' ולא תבשל אלא: (נ) ד"ה תרי בוליני לשון אבטיחים מתרגמינן בוציניא ואייתית ליה תרי שרגי שני מנורות כל"ל: (ס) רש"י ד"ה נערה וכו' בכשות אביה דכתיב בנעורה בית אביה וכדאמרינן נמי במסכת:

תוספות

האי לזילותא מכוון. וסרי אין [כאן] זילזול ומשני דשפיר הוי זילזול: עד שתראי מום יפה. כלומר יפה מאום שום דבר יפה כמו וכבכי דבק מאום (איוב לא): סגלגל. עגול: טרוטות. פירושו עגולות: כפולות. פירושו גדולות: בלום. סתום: שקוט. קלר כדתנן בנכוכות (דף מג:) לוחרו שקוט: עבה. ושרייה. שהיא יפה לה דבר יפה שמה הגון ויפה לה: בוציני. אבטיחים: שרגי. נרות דמתרגמינן בוליני: תברי יתהון. פירושו שמרבה לה לשבור אותם על הדלת והיא היתה שוטה שאמר לה לשבור אותם על ראש בבא בן בוטא: שני בנים. כנגד שני שרגי: הדרן עלך רבי אליעזר נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. בשותפות ונערה

(ג) שבת קטו. סוכה נג: מכות יא. חולין קמא.], (ד) לקמן עד: יבמות כט: כתובות לט. מו: קדושין ד., (ה) [דף מו:], (ו) [במדבר ה], (ז) [לקמן סז:], (ח) [לקמן מז:], (ט) [בלה מה:].

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הפר האב ולא הפר הבעל. בגמרא פריך היינו רישא אגיה לומר קיים אחד מהן. שאין האחד יכול להפר. ובגמרא פריך למה ליה למיתנא: **גמ' היינו רישא אגיה ובעלה מפירין נדריה.** דמשמע דוקא כששניהם מפירין: **מהו דתימא אגיה או בעלה.** ולא קגי ליה דליתני עד שיפרו שניהם דאי תנא הפר האב ולא הפר הבעל ולא סגי בהפרת אב בעל עד דליפר אב אבל בהפרת אב לחודיה סגי מ"מ איפכא וכדשקלינן וטרינן בהא לקמן בשמעתין להכי תנא הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר: **קיים אחד מהן צריכא למיתני.** בתמיה. דאע"ג דאורחיה דתנא למתני זו ואין ל"ל זו היינו דוקא במילי דלא דמו להדדי דאע"ג דאתיא בתרייתא מק"ו מקמייתא תני לה אבל הכא הדא מלתא היא דהפר אחד וקיים אחד היינו ממש הפר זה בלא זה ועדיפא מינה: **וחזר המקיים ונשאל על הקמתו.** כדאמרינן לקמן[ד] דנשאלין על ההיקס. מהו דתימא מאי דאוקי הא עקריה ובהפרה דמקיים לחודיה סגי דאידך כבר הפר קמ"ל דעד דמפירין שניהם בבת אחת: ונערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה: מגלן אמר [ו]רבה אמר קרא [1]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה (ג) אימא האי קרא בנשואה כתיב אי משום נשואה קרא אחרינא כתיב [2]ואם בית אישה נדרה (ד) אימא תרוייהו בנשואה וכי תימא תרי קראי בנשואה למה לי למימר (ה) [2]שאין הבעל מיפר בקודמין ולאו

הפר האב ולא הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **גמ'** היינו רישא אביה ובעלה מפירין נדריה [ה]מהו דתימא או אביה או בעלה קתני קמ"ל: ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: (ו) למה לי למיתנא השתא יש לומר הפר זה בלא זה ולא כלום קיים אחד מהן א] למה לי (ז) צריכא למיתני כי איצטריך ליה כגון דהפר אחד מהן וקיים אחד וחזר המקיים ונשאל על הקמתו מהו דתימא מאי דאוקי הא עקריה אקמ"ל דמפירין שניהם בבת אחת: ונערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה: מגלן אמר (ו)רבה אמר קרא [1]ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה (ג) אימא האי קרא בנשואה כתיב אי משום נשואה קרא אחרינא כתיב [2]ואם בית אישה נדרה (ד) אימא תרוייהו בנשואה וכי תימא תרי קראי בנשואה למה לי למימר (ה) [2]שאין הבעל מיפר בקודמין

(ה) **הפר האב.** ביוס שמעו: **ולא הפר הבעל.** אלא שתק מעת לעת: **או הפר הבעל ולא הפר האב.** דשמיקתו של זה מבטלת הפרתו של זה. ואין צריך לומר היכא דקיים אחד מהן הנדר דהפרתו של זה אינה מועלת כלום: **גמ' היינו רישא.** דכיון דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה ל"ל למיתנא תו (ו) הפר הבעל ולא הפר האב היינו רישא דזה מעכב על זה: **מהו דתימא.** דאי לאו דקתני הפר האב כו' הוה אמינא הא דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה משמע או אביה או בעלה זה בלא זה להכי קתני סיפא דתרוייהו מפירין ביחד: **ואין צריך לומר שקיים אחד מהם ל"ל למיתני כלל.** ממילא ידענא דלאו כלום הוא דהשתא הפר זה בלא זה כו': **כי איצטריכא ליה.** למיתנא ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **כגון שהפר האחד מהן.** הנדר ובא האחר וקיימו וחזר המקיים ונתחרט ממה שקיימו ונשאל לחכם על הקמתו בו ביום ששמע וקיים דאי הוה הקמה דלא מצי ממתיר ליה חכם (ו) אינו יכול להפר תו ואי לא הוה הקמה דמתיר ליה חכם מצי להפר ולהכי איצטריך למיתני שקיים אחד מהן: **דמהו דתימא מאי דאוקים לאו קיום הוא.** דהא עקריה בחרטתו והואיל דלאו קיום הוא הא דאתיא עליה כי הפר לה דמי ואינו צריך להפר יותר קמ"ל דלא הוה הפרה עד שיפרו שניהם בבת אחת שזה נמי יפר. ע"א מאי דאוקי הא עקריה ולאו קיום הוא דהא עקריה בחרטתו ומצי מיפר קמ"ל דלא הוה הפרה עד דמפירין שניהם בבת אחת ולא שיצטרכו להפר זה עם זה ממש בבת אחת אלא הכי נעי למימר כל שאילו רוצין יכולין להפר בבת אחת אף בזה אחר זה מפירין לאפוקי היכא דהפר א' וקיים אחד שאין המקיים יכול להפר בשעה שהפר זה עד שישאל על הקמתו דהא ליכא למימר דבבת אחת ממש בעינן דהא כתיב ביום שמעו דכל היום מותר להפר כדמפקינן לקמן(ג): **אמר קרא** (ד) **אם היו תהיה לאיש.** לעיל מהאי קרא כתיב כי היא אביה אותה וכתיב ואם היו תהיה לאיש וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכי היכי דאב מבטל נדרי בתו בזמן שהיא ברשותו ה"נ מבטל עם הבעל כל זמן שהיא ארוסה דעדיין היא ברשותו: **מכאן לנערה כו': ואימא.** הדין קרא (ו) אם היו תהיה בנשואה כתיב שהבעל מיפר לה ולא האב ולא מיירי בארוסה: **בנשואה לא מצית למימר דהא קרא אחרינא כתיב.** לנשואה ואם בית אישה נדרה: **ואימא תרוייהו.** הני קראי מיירי בנשואה דבעל מיפר ואי אמרת תרי קראי בנשואה למה לי חד לומר לך שאין הבעל מיפר בקודמין ואם היו תהיה לאיש אתי למילף שהבעל מיפר נדריה של נשואה ואם בית אישה נדרה משמע דאותן נדרים שנדרה בבית אישה מיפר בעלה אבל אם היו עליה נדרים קודם שנשאה כשהיתה ארוסה וכנסה לא מצי מיפר: ולאו

(ו) **הפר האב ולא הפר הבעל.** בגמרא פריך היינו רישא אגיה ובעלה: גמ' למה לי למיתני השתא י"ל וכו'. וא"ת מ"ש דבכל דוכתא דתנא הא' ליגא ואל"ל בפרק הזהב (נ"מ ס.) תנן ואין ל"ל תדשנו בגרגא וי"ע אם יהא בגריעתא ולא במצנפה וי"ל דמשום הכי פריך הכא השתא משום דכיון דקיים אחד מהן הוי כמו לא הפר וכבר אמר לעיל כך אבל בדוכתא אחריתי כמו בהזהב לא אמר לעיל כל כך הא' ליגא משום הכי לא פריך: וחזר המקיים ונשאל וכו'. דאמר לקמן דאמרינן על ההקס: דמה שהפרת הא עקריה (הפ) ומצי לה כשיפר לה עתה והפרת חבירו שנשבעת הקם הפרה מלתא(ו) היא קמ"ל דעד שמפירין שניהם בבת אחת והפרה קמייתא שהיתה כשהקים חבירו אינו כלום דבעינן כשיפר האחד שחבירו לא יקים אבל ודאי לא בעינן שיפרו שניהם ביחד דא"כ אם הפרו זה אחר זה אם לא הקים: מגלן. דאב גרידא לא מצי מיפר: **אבר קרא אם** היו תהיה לאיש ונדריה עליה. והפרת נדריה כתובה בנעלה דכתיב ואסרה אסר בבית אביה ונשואה וכתיב ואם היא אותה וכתיב בקמוך ואם היו תהיה לאיש אתה לך הא' קרא

ב א מיי' פי"ג מהלכות נדרים הל' כא סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף י:

ג ב מיי' [שם הל' טו] ופי"א הלכה כב טוש"ע שם סעיף לה:

תורה אור השלם

1. וְאִם הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ: במדבר ל ז
2. וְאִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה אוֹ אָסְרָה אִסָּר עַל נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה: במדבר ל יא

מוסף רש"י

מאי דאוקי הא עקריה. הא עקר מה שקיים, שהרי נשאל על הקמתו ולא תלטרך הפרה אחרת, קמ"ל. שלריך שיפר לה בפירוש אע"פ שנשאל על הקמתו, ומדהפר לה זה שקיים מותרת, שהרי הפר לה הראשון מחלה, ובבת אחת לאו דוקא אלא זה בחוי זה ואפילו בזה אחר זה הוי הפרה (ראמ"ה בשמו). שאין הבעל מיפר בקודמין. בנדרים שקדמו לנשואין (גיטין לה:).

תוספות

הפר האב ולא הפר הבעל. וגבמרא פריך היינו רישא אגיה ובעלה: גמ' למה לי למיתני השתא י"ל וכו'. וא"ת מ"ש דבכל דוכתא דתנא הא' ליגא ואל"ל בפרק הזהב (נ"מ ס.) תנן ואין ל"ל תדשנו בגרגא וי"ע אם יהא בגריעתא ולא במצנפה וי"ל דמשום הכי פריך הכא השתא משום דכיון דקיים אחד מהן הוי כמו לא הפר וכבר אמר לעיל כך אבל בדוכתא אחריתי כמו בהזהב לא אמר לעיל כל כך הא' ליגא משום הכי לא פריך: וחזר המקיים ונשאל וכו'. דאמר לקמן דאמרינן על ההקס: דמה שהפרת הא עקריה (הפ) ומצי לה כשיפר לה עתה והפרת חבירו שנשבעת הקם הפרה מלתא(ו) היא קמ"ל דעד שמפירין שניהם בבת אחת והפרה קמייתא שהיתה כשהקים חבירו אינו כלום דבעינן כשיפר האחד שחבירו לא יקים אבל ודאי לא בעינן שיפרו שניהם ביחד דא"כ אם הפרו זה אחר זה אם לא הקים: מגלן. דאב גרידא לא מצי מיפר: **אבר קרא אם** היו תהיה לאיש ונדריה עליה. והפרת נדריה כתובה בנעלה דכתיב ואסרה אסר בבית אביה ונשואה וכתיב ואם היא אותה וכתיב בקמוך ואם היו תהיה לאיש אתה לך הא' קרא

ערביהו לאב ולבעל ולקמן פריך אימא או אב או ארוס: **ואם** היו תהיה למה לי ש"מ לארוסה. ואי קשיא אימא דוקא היו תהיה איצטריך לערבו עם האב וללמד דאפילו בנשואה בעינן הפרת האב הא לא קשיא דא"כ לא לכתוב ואם בית אישה בתר הפרת האב וכ"מ טולמו ואם היו תהיה למה לי שמע מינה לארוסה (כך פירש הר"ר אליעזר) וקשה דמכל מקום אימא דקרא דאם היו תהיה מיירי בין בנשואה בין בארוסה וקרא דבית אישה איצטריך לומר שאין מיפר בקודמין ויש לומר דאם היו תהיה לאו בנשואה מיירי דכיון דאין הבעל מיפר בקודמין הא בההוא דאם היו תהיה כתיבי קודמין דכתיב וגדריה עליה (ג"כ) [ג"כ] על כרחך לאו בנשואה מיירי דהא אין הבעל מיפר בקודמין אבל האב מיפר בקודמין כדאמר בסמוך:

הפר האב ולא הפר הבעל אינו מופר ואין צריך לומר שקיים אחד מהן (למה לי למיתנא) תא"ל דקתני אביה ובעלה מפירין נדריה משמע או אביה או בעלה זה בלא זה להכי קתני סיפא דתרוייהו מפירין ביחד: **ואין צריך לומר שקיים אחד מהם ל"ל למיתני.** ממילא ידענא דלאו כלום הוא דהשתא הפר זה בלא זה כו': **כי איצטריכא ליה.** למיתנא ואין צריך לומר שקיים אחד מהן: **כגון שהפר האחד מהן.** הנדר ובא האחר וקיימו וחזר המקיים ונתחרט ממה שקיימו ונשאל לחכם על הקמתו בו ביום ששמע וקיים דאי הוה הקמה דלא מצי ממתיר ליה חכם (ו) אינו יכול להפר תו ואי לא הוה הקמה דמתיר ליה חכם מצי להפר ולהכי איצטריך למיתני שקיים אחד מהן: **דמהו דתימא מאי דאוקים לאו קיום הוא.** דהא עקריה בחרטתו והואיל דלאו קיום הוא הא דאתיא עליה כי הפר לה דמי ואינו צריך להפר יותר קמ"ל דלא הוה הפרה עד שיפרו שניהם בבת אחת שזה נמי יפר. ע"א מאי דאוקי הא עקריה ולאו קיום הוא דהא עקריה בחרטתו ומצי מיפר קמ"ל דלא הוה הפרה עד דמפירין שניהם בבת אחת ולא שיצטרכו להפר זה עם זה ממש בבת אחת אלא הכי נעי למימר כל שאילו רוצין יכולין להפר בבת אחת אף בזה אחר זה מפירין לאפוקי היכא דהפר א' וקיים אחד שאין המקיים יכול להפר בשעה שהפר זה עד שישאל על הקמתו דהא ליכא למימר דבבת אחת ממש בעינן דהא כתיב ביום שמעו דכל היום מותר להפר כדמפקינן לקמן(ג): **אמר קרא** (ד) **אם היו תהיה לאיש.** לעיל מהאי קרא כתיב כי היא אביה אותה וכתיב ואם היו תהיה לאיש וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכי היכי דאב מבטל נדרי בתו בזמן שהיא ברשותו ה"נ מבטל עם הבעל כל זמן שהיא ארוסה דעדיין היא ברשותו: **מכאן לנערה כו': ואימא.** הדין קרא (ו) אם היו תהיה בנשואה כתיב שהבעל מיפר לה ולא האב ולא מיירי בארוסה: **בנשואה לא מצית למימר דהא קרא אחרינא כתיב.** לנשואה ואם בית אישה נדרה: **ואימא תרוייהו.** הני קראי מיירי בנשואה דבעל מיפר ואי אמרת תרי קראי בנשואה למה לי חד לומר לך שאין הבעל מיפר בקודמין ואם היו תהיה לאיש אתי למילף שהבעל מיפר נדריה של נשואה ואם בית אישה נדרה משמע דאותן נדרים שנדרה בבית אישה מיפר בעלה אבל אם היו עליה נדרים קודם שנשאה כשהיתה ארוסה וכנסה לא מצי מיפר: ולאו

דכתיב ונדריה עליה (ג"כ) [ג"כ] על כרחך לאו בנשואה מיירי דהא הבעל מיפר בקודמין אבל האב מיפר בקודמין כדאמר בסמוך:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ולאו ממילא. דלעולם אם היו תהיה אתי לנערה המאורסה דאי כדקאמרת דתרוייהו בנשואה למה לי לא לכתוב אלא (ד) בית אישה לחודיה וממילא שמעת מינה דאינו מיפר בקודמין דמשמע אם בית אישה נדרה ולא מה שנדרה קודם לכן ואם היו תהיה למה לי דצריך לאחרוסה שהבעל והאב מפירין נדריה: **ואיבעיא אימא.** להכי לא מצית לאוקומה להאי קרא ואם היו תהיה אלא באחרוסה דכתיב לשון הויה דמשמע קידושין כדאמרינן במסכת קידושין (דף ה.) ויאלה והיתה מקיש הויה ליציאה: **ואימא.** להכי (ה) סמוך הכתוב כי הניא אביה אותה ואם היו תהיה לאיש לומר דאב מיפר לחודיה לבתו ארוסה בלא הארוס: **א"כ ואסרה איסר.** דאתא לאשמועינן דאב מיפר בזמן שהיא בראשותיה (ו) שהיא נערה למה לי למכתב ממילא שמעינן דודאי מיפר דהשתא במקום ארוס ארוס שיש לו לארוס רשות בה האב מיפר לחודיה אלא במקום ארוס מיבעיא דאב מיפר לחודיה אלא ולאו ממילא שמעת מינה (ח) איבעית אימא דהויה קדושין משמע אימא אב לחודיה מיפר א"כ [1]ואסרה איסר בית אביה יניא אותה למה לי השתא י"ל במקום ארוס מיפר אב לחודיה שלא במקום ארוס מיבעיא אימא אב ליבעי ארוס וארוס לחודיה מיפר וכי תימא אב דכתב רחמנא למה לי מיבעי ליה דאי הקים הקים א"כ (ג) בית אישה נדרה למאי כתב ק"ו ומה במקום אב ארוס מיפר לחודיה שלא במקום אב מיבעיא (ג) אימא [2]אם בית אישה נדרה לומר (ט) שאין הבעל מיפר בקודמין ומינה [א]ארוס מיפר בקודמין אלא לאו משום שותפותיה דאב דבי

דכיון שנשאת שוב אין לאביה רשות בה הלכך יימא דבנשואה בעלה לחודיה ליפר ובאחרוסה אב לחודיה ליפר דהא באחרוסין לא נפקא מרשות אב. ומהדר ליה דליכא לאוקמה בנשואה דבנשואה כתיב קרא אחריני אם בית אישה נדרה ותרי קראי למה לי וכדסליק אלעתיה מעיקרא אלא דהש"ס מפרש מילתיה קימעא קימעא: (ב) **ואימא פרווייהו בנשואה.** אבל באחרוסה לא צריך בעל כלל. וכ"ת תרי קראי למה לי לומר שאין הבעל מיפר בקודמין ולהכי הדר וכתב ואם בית אישה נדרה לאשמועינן שאין הבעל מיפר נדריס שקדמו לה קודם שנשאה: **הא ממילא שמעת מינה.** דבאם בית אישה לחודיה סגי דמשמע מיניה דבעל מיפר ושאינו מיפר בקודמין: **ואיבעיא אימא הויה קדושין משמע.** הלכך על כרחיך לא מצית אמרת דבאחרוסה אב לחודיה מיפר דהויה קדושין משמע אלמא בנערה המאורסה צריך בעל ולא סגי באב לחודיה. וכ"ת נהי דהויה קדושין משמע נשואין נמי משמע דהא ביבמות (דף ס.) אמרינן דכהן מיטמא לאחותו ארוסה ומוקמי קרא דולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש (ג) בנשואה אלמא הויה נמי נשואין משמע וכיון שכן יימא דבין בקדושין בין בנשואין אביה ובעלה מפירין נדריה ליתא דפשיטא לן דכיון שנשאת שוב אין לאביה רשות בה ועוד דהא כתיב ואם בית אישה נדרה דאלמא בעל מיפר לחודיה: **אימא אב לחודיה ליפר.** נ"ל דאב לחודיה ליפר הוא דקשיא ליה דכיון דלא יתה מרשות האב כדכתיבנא לעיל בדין הוא דמצי מיפר אבל ארוס לא ומסיקנא דוסק היו תהיה היינו לומר דארוס בעי אב וארוס דכתב רחמנא לומר שאם הקים הוקם כדאמרי' בסמוך עליה דאב. ואע"ג דכתיב עליה דאם היו תהיה לאיש וכו' ואם ביום שמוע איש יניא אותה והפר את נדרה וכו' לאו למימרא דהפרתו תועיל כלל אלא שאם לא הפר ביום שמעו נמצא שהקים דלהכי בלחוד הוא דאוקמה בראשותא דארוס ולאו למידי אחרינא דכיון דלא יתה מרשות אב אין לך לזכות בארוס אלא בפחות שבשיעורין: **ומהדר ליה א"כ ואסרה אסר בביה אביה נמי לי.** כלומר אמאי טרח קרא לאשמועי' דבעודה פנויה מיפר אב לאשמועי' הכי בתר קרא דוסק היו תהיה ואמר אמינא במקום ארוס אב מיפר לחודיה אלא במקום ארוס מיבעיא: **אלא אב בעי ארוס אבל ארוס לחודיה ליפר.** מכי חזא דמאי דסליק אלעתיה מעיקרא דנערה המאורסה לא יתה כלל מרשות אב ליתיה דעל כרחין כשנתארסה אב לחודיה לא מצי מיפר מפיך ליה לפרכיה דכיון שכן אדרבה משמעותא דקראי דארוס עיקר ואב טפל לו דכיון דטרח רחמנא לאשמועינן דאב מיפר קודם שנתארסה מכלל דלאחר שנתארסה נפקא לה מרשותיה וכיון דכתב קרא בהדיא דארוס מיפר משמע דלחודיה מיפר ושותפותיה דאב דליתיה אלא משום וי"ו מוסיף על ענין ראשון מסתיין מי מוקמת ליה לומר שאם הקים הוקם דודאי פשטיה דקרא משמע דארוס לחודיה ליפר אלא דלא מצינן למימר דלא שייך אב בנדרי אחרוסה אלא ארוס דאי הכי הפרת אב דכתב רחמנא למה לי וכיון שכן כל היכא דמוקמת ליה לאב לאחר שנשאת לא הוקם דלהכא ל"ל קרא דפשיטא לן שכיון שנשאת שוב אין לאביה רשות בה ולא מצית אמר נמי למימר דלהכי כתביה דאי לא הוה אמינא דבארוס אפי' הקים אב לא הוקם דלא מצי למימר דכיון דלא יתה עדיין מרשות אב ומדינא הוה לן למימר דאב לחודיה מצי מיפר אי לאו פירכא דא"כ ואסרה בבית אביה למה לי לית לן לגרועי הניאה דאב אלא אמאי דמוכחא לן האי פירכא אבל לענין אם הקים הוקם דלא מוכחא לן לא: **אימא אם בית אישה נדרה לומר שאין הבעל מיפר בקודמין.** ומיעוטא הוא דאיצטריך: **ומיניה.** כלומר ממאי דאמרת דבעל אינו מיפר בקודמין שמעינן שאין ארוס מיפר בקודמין כדמשמע מונדריה עליה נדריה שהיו עליה כבר והיכי אפשר דארוס מיפר ולא בעל לאו משום שותפותיה דאב דמפר בכולהו דגבי אב ליכא קודמין. כנ"ל פירושא דשמעתא: **דבי**

מפורת הש"ס

ד) א מס' פ"ח מהל' נדרים הלכה יד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף ה:

תוספות

איבעית אימא. לא מצית אמרת דהיו תהיה בנשואה מיירי דהויה קדושין משמע מדלא כתיב ואם תלקח לאיש: **אימא.** דלכך עירוב פרשיות לומר דאב לחודיה מיפר באחרוסה: **אם כן ואסרה איסר דכתיב גבי פנויה למה לי השתא** י"ל **במקום ארוס מיפר כו'.** ואם תאמר מי הוה שתיק מייתי דהיו תהיה לא ידענא דבמקום ארוס אב מיפר וי"ל לא ליתמוה אב אלא גבי ארוס אם היו תהיה ואמאי כתב גבי פנויה: **ואימא אב ליבעי ארוס וארוס לחודיה מיפר.** וכי תימא אב דכתב רחמנא למה לי. כלומר לענין מה סמכיה לקרא דהפרת האב גבי היו תהיה דמשמע דאב מיפר ומאי נפקא לן מינה בהפרתו דיין דבלא ארוס אינו מיפר וארוס בלא אב מיפר: **מיבעי ליה דאם הקים הקים.** אב והארוס מיפר דמוקם הנדר: אם כן בית אישה נדרה דמיירי בנשואה למה לי במקום אב ארוס דבדו שלא במקום אב ארוס מיבעי ליפר לבדו וקשה לימא דאימא דבית אישה איצטריך לומר דבנשואה אין האב מקיים כמו בארוס ויש לומר דלהא לא איצטריך דפשיטא דבנשואה אין אב מקיים אי נמי משמעותיה דקרא דגבי נשואה לא בהקים מיירי: **אימא אם בית אישה נדרה לומר שאין הבעל מיפר בקודמין.** ולעולם ארוס לחודיה מיפר: ומינה. כלומר מתשובתך אתה למד שאין ארוס לחודיה מיפר דלגבי נשואה אין בעל מיפר בקודמין וגבי ארוסה כתיב קודמין שמע מינה דמשום שותפות דאב הוא דבהכי יפה כמו דאב דמיפר בקודמין ובעל בלא אב אינו מיפר בקודמין:

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ וְאָסְרָה אֲסָר בְּבֵית אָבִיהָ: במדבר ל ד
2. וְאִם בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָהּ אוֹ אָסְרָה אֲסָר עַל נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה: במדבר ל יא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיבעית אימא הויה קידושין משמע ואימא אב לחודיה מיפר או ארוס לחודיה מיפר א"כ ואסרה איסר בבית אביה הניא אביה אותה למה לי השתא כנ"ל: (ב) שם א"כ ואם בית אשה: (ג) שם ואימא ואם בית אשה: (ד) רש"י ד"ה ולאו ממילא וכו' אלא ואם בית אשה נדרה לחודיה וממילא שמעת: (ה) ד"ה ואימא להכי סמך וכו' אותה לואם היו: (ו) ד"ה א"כ ואסרה וכו' כשהיא נערה: (ז) ד"ה וכי תימא אב דסמיך רחמנא לואם היו תהיה לאיש למה לי: (ח) ד"ה מיבעי ליה דאם הקים הקים: (ט) ד"ה ואימא לעולם וכו' א"כ ואם בית אשה: (י) ד"ה ומיניה כלומר מהא וכו' בקודמין דבמה שנדרה כנ"ל והד"ל עם ד"ה ארוס:

פירוש הרא"ש

ממילא שמעת מינה. דנדריס שנדרה בביתו הוא מיפר ואם היו תהי' למה לי ש"מ לאחרוסה וא"ת איצטריך דאם בנשואה לענין הפרת בעל הבהיה דאב לומר שבמיסה מפירין יחד וי"ל א"כ לכתוב ואם בית אישה נדרה בתר קראי דהפרת אב ולשתוק מואם היו תהיה ומיהו אכתי קשה מימת דואם היו תהיה מאיירי בין באחרוסה בין בנשואה ואם בית אישה נדרה איצטריך לאין הבעל מיפר בקודמין. וי"ל לאו ממילא שמעת מינה כלומר כי מוקמת האי קרא לומר לאין הבעל מיפר בקודמין ממילא שמעת מינה כלומר דקרא דואם היו תהיה מאיירי באחרוסה דהתם כתיב ונדריה עליה

ג) [גיטין לה: וש"נ], ד) [שיין לע"ל], ה) [ויקרא כא],

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

בין איש לאשתו בין אב לבתו. (ג) ואיש דכתיבי בהאי קרא לא צריכי דאי משום איש לאשתו הרי כבר נאמר למעלה אלא מכאן לנערה המאורסה כו' דבין אב ובין איש מפירין נדריה דאיש מיפר חלקו באשתו ואב מיפר חלקו בבתו: (ד) **כדאידך דרבה.** דאמר לקמן (דף ע.) מקיש קודם הויה שניה כו': **דברים שבינו לבינה.** כגון שלא אשמש מטתו ושלא אכחול ושלא אתקשט: **מיגו גייז.** מה שהוא מיפר קונם החלי של נדר ועוקרו לגמרי וחלק אחר כדקאי קאי עד דאתי אב ומיפר לאותו חלק: **או מקקיש קליש.** דהפרתו פשטה בכולי נדר וקלש ליה בעמעו והנדר קל ממה שהיה עד עכשיו: **כגון שנדרה בשני זיתים.** שלא תאכלם ושמע ארוס והיפר לה חלקו ואכלתן זיתים: **אי אמרת מיגו גייז.** דכי שמע ארוס ומיפר חלקו הוי נדר מופר דהויא כמילו חלקו באמצע לשנים: **לקיא.** הא איתתא דאכלתן זיתים משום לאו דלא יחל דכי אכלה להנך תרי זיתים חד הוה מותר בהפרת הארוס דמיגז גייז לנדרה ואידך אסור משום חצי חלק האב דנמצא דאכלה זית שלם באיסור: **ואי אמרת מיקקש קליש.** דאינו חותך לשנים אלא למעט מיקל לה דלא הוי הנדר חמור כדהוה עד השתא הא (ה) כי אכלה הנהו תרי זיתי כיון שהנדר נקלש ומיקל ליה איסורא בעלמא הוא דעבדא ולא לקיא דהנדר אינו גמור: **אימתי אמרו כו'.** בנערה קא נקט לה מתניתין: **מה הבעל.** כשהוא ארוס: **נתרוקנה רשות לאב.** כאדם שמריח יין מכלי אל כלי כלומר שיצא כל הרשות מן הבעל וצא לרשות האב: **כומן שלא שמע בעל.** את נדרה קודם שימות דביום שמעו בעינן וליכא: **או ששמע והפר חלקו בו ביום.** ששמע ואפילו שמע ושתק שלא הפר ולא קיים ולא הספיק להראות דעתו עד שמת בו ביום דהוא"ל ואכתי איכא שהות ביום דאי הוה בעל (ו) מצי מיפר איכא למימר דמיתה גרמה לו דלמא אי הוה קיים אכתי הוה מיפר לה מיקמי דליעבר יומא ומת בו ביום קאי אשמע ושתק: **זו היא ששנינו.** על כל הני קאי: **מה הבעל נתרוקנה רשות לאב.** ואהב עלמו מיפר כולו בזמן שלא היפר הבעל וכן בזמן שהיפר הבעל אחר האב ומיפר את חלקו כדתנן עלה במתניתין [ע.] בזה יפה כח האב מכח הבעל שהאב מיפר בלא שותפות אבל הבעל אינו מיפר אלא בחיי האב: אבל

דבי רבי ישמעאל תנא [1]בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה ולתנא דבי ר' ישמעאל (ז) אם היו תהיה לאיש מאי עביד ליה מוקים לאידך (ח)דרבא ורבא האי דתני דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה מיבעי ליה לומר שהבעל מיפר נדרים שבינו לבינה איבעיא להו בעל (ט)מיגז גייז או מקליש קליש היכא קא מיבעיא לן כגון דנדרה מתרין זיתין ושמע ארוס והיפר לה ואכלתנון אי אמרי' מיגז גייז לקייא אי אמרינן מקליש קליש איסורא בעלמא הוא מאי תא שמע (י) [א]אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל קודם שימות או ששמע (כ) ושתק או ששמע והפר ומת בו ביום זו היא ששנינו (ל)מת הבעל נתרוקנה רשות לאב

דבי רבי ישמעאל תנא בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה. דמשמע ליה דבנערה המאורסה איירי מדכתיב בההוא קרא בנעוריה בית אביה ומדסמך לה לבתו בהדי איש משמע דאב ובעל מפירין נדריה: **ולתנא דבי ר' ישמעאל אם היו תהיה מאי עביד ליה מוקים ליה לאידך דרבה.** דאמר לקמן (דף ע.) מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשון'. ורבנן סבירא להו דתרתי שמעת מינה עיקר קרא לנערה המאורסה דאביה ובעלה מפירין נדריה ותרין הויות לאקושי שניה לראשונה. וכ"ת כיון דתנא דבי רבי ישמעאל כוליה קרא דאם היו תהיה לאקושי הויות מוקי ליה אדום מיפר בקודמין מנא ליה י"ל דמשמע ליה דלא בעי קרא דהני דמיעטו קודמין גבי בעל היינו משום דליתיה לאב ואין לך בו אלא מעוטו בלבד דוקא בשאשה דלא שייך אב אין בעל מיפר בקודמין אבל אדום דמיפר בשותפותיה דאב אפילו בקודמין מצי מיפר דלגבי אב ליכא קודמין. אחכם הוסיף ה"ר שמואל ז"ל: **ורבה הא דתנא דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה.** כלומר קרא דדרים מיניה תנא דבי רבי ישמעאל דרשא דיליה מאי עביד ליה: **לומר שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה.** דנדרי עינוי נפש בהדיא כתיבי [במדבר ל] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש ובין איש לאשתו איצטריכא לדברים שבינו לבינה ולקמן באידך פירקין (דף פח:) מפרש מאי ניהו וקשיא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל דברים שבינו לבינה מנא ליה ואפשר דתרתי ילף מיניה. וכי היכי דבעל אינו מיפר בנדרי אשתו אלא נדרים שיש בהם עינוי ודברים שבינו לבינה הכי נמי אב אינו מיפר בנדרי בתו אלא אלו בלבד. והכי איתא בספרי [מטות] אין לי אלא בעל שאין מיפר אלא נדרים שבינו לבינה ונדרים שיש בהן עינוי נפש האב מנין הרי אתה דן וכו' לא זכיתי לדון תלמוד לומר אלה החוקים וגו' בין איש לאשתו בין אב לבתו על כרחין אתה מקיש את האב לבעל מה הבעל אין מיפר אלא דברים שבינו לבינה ונדרים שיש בהם עינוי נפש וכו'. וגרסינן נמי בירושלמי [פי"א ה"א] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפירנו אין לי אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש דברים שבינו לבינה מנין בין איש לאשתו עד כדון בבעל בא מנין מה הבעל אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה אף האב אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה. וזה שלא כדברי הר"ם במז"ל שכתב שהאב מיפר כל נדרי בתו: **איבעיא להו בעל מיגז גייז או מקלש קליש.** כלומר ארוס שאינו מיפר אלא בשותפותיה דאב כשמיפר חלקו מיגז גייז כלומר שחותך חלי הנדר לגמרי ומבטלו וחציו האחר נשאר חזק כבתחלה ולא אקליש ליה כלל או מקלש קליש דלא נימא נחתך חלי הנדר דלבטל ההוא פלגא ואידך פלגא כדקאי קאי אלא בהפרת הארוס מקלש הוא דקליש ליה כוליה נדר. ודקא מיבעיא ליה בארוס ה"ה באב וחד מינייהו נקט: **היכי קמבעיא לן.** כלומר למאי נפקא מינה: **דנדרה מפרין זיתים.** ידועין ואכלתנון לתרוייהו: **אי אמרת מיגז גייז לקיא.** דהכי דבהפרת ארוס פקע איסור בחד זיתא אידך כדקאי קאי ולקיא עליה מיהו כיון דלא ידעינן הי מינייהו קאי באיסוריה לא לקיא עד דאכלה תרויהון: **ואי אמרת מקלש קליש.** ליכא מלקות דהא קליש ליה כוליה נדרא וליכא אלא איסורא בעלמא. ומקשו הכא למה לי תרין זיתין דנקט דהא בפ' שבועות שתים בתרא (שבועות דף כב.) מ"ר פפא דבכל שהוא בקונמות לוקה י"ל משום דאיכא התם מאן דס"ל דאפי' בקונמות לא לקי עד דאיכא כזית נקט לה הכא הכי לרווחא דמילתא מ"ג משום שבועה נקט לה *דבכלל נדר שבועה כדאמרינן לעיל [ס.] נדר גדול נדר לאלהי ישראל ובשבועה בפחות מכשיעור ליכא מלקות מ"ג דלוקה דקאמר הכא לוקה בקרבן קאמר לענין מעילה דלכ"ע *ליכא קרבן בפחות מכשיעור ואשכחן דכוותיה כדאמרי' (ב"מ מג.) ילקה ביתר ובחסר. הרשב"ם ז"ל: **הא שמע אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב כומן שלא שמע הבעל קודם שמת או ששמע והפר ומת בו ביום.** הא דקתני ומת בו ביום אשמע ושתק קאי דדוקא בו ביום דאכתי לא קיימיה בעל יכול האב להפר אבל מת ביום שלאחריו לא דהא קיימיה בעל דכיון שלא הפר גלי אדעתיה דמינח ניחא ליה הלכך אין האב הבא מכאן יכול להפר אבל שמע והפר אפילו מת ביום שלאחריו יכול להפר דאע"ג דמכי מיית ליה בעל בטלה הפרתו והאב צריך להפר חלק הבעל עם חלקו אפילו הכי כיון שכבר הפר אי אפשר דלהוי גבי בעל כהקמה אע"פ שנתבטלה הפרתו דהא מ"מ גלי אדעתיה דלא ניחא ליה בההוא נדרא ומאי הוה ליה למעבד. וה"נ מוכחא סיפא דקתני אבל

אבל אחר מות הבעל אבל אם שמע וקיים בעל או שמע ושתק ומת ביום של אחריו דהוה הקמה אין יכול להפר

ואם היו תהיה לאיש מאי עביד ליה. מצין אים לאשתו שמעי' דבעל ואב ומפירין אף בקודמין מדלא מיעט הכא קודמין כמו שמיעט בנשואה: מוקי ליה לאידך (דרבא) [צ"ל דרבה]. דדרים מיניה לקמן דתמוקנה רשות לאב (ורבה) [צ"ל וכבר] סבר דתרתי ש"מ מוי"ו דוחק שמעינן דערבינהו קרא להפר שניהם כא' ומדמתיב שתי הויות שמעינן דנתרוקנה רשות לאב: שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה. דבקרא אחרינא כתיב לענות נפש אישה יקימנו ולא שמעינן שהבעל מיפר אלא נדרי עינוי נפש כגון לא אוכל לא אלבש לא אכנס ושמעינן מהאי קרא אף דברים שבינו לבינה אלא לעבדו ולשמחו ולעי' אב מבעל לנדרי עינוי נפש: בעל מיגז גייז **או** מקלש קליש. אדום אמפר עם האב מיגז גייז ומקלק תלי הנדר בהפרתו ותלי הנדר נשאר באיסורו: **או** מקלש קליש. ומפיר תלי האיסור מכל הנדר והוא הדין נמי דמתפצעיא ליה בהפרת האב אלא חדא מנייהו נקט: בגון דנדרה מתרין זיתין **ואכלתינון** לתרוייהו. מ"מ מיגז גייז ומקלק תלי הנדר בהפרתו ותלי הנדר נשאר באיסורו: **א"א** מקלש קליש. כיון שנקלש והוסר נסתלק המלקות והאי לקיא זית הייינו בנתפס אחד במפרש אמרינן בפ"ג דשבועות דאומר עצמו בכל שהוא: בזמן **שלא שמע הבעל.** קודם שימות כו': נתרוקנה רשות **לאב.** כמו אדם הממריח שקו ונותן לחבירו כל מה שהיה בשק כן הבעל נשאר ריקן והורים לאב כל זכות שהיה לו בה:

מסורת הש"ס

(ה) [לקמן ע. איתא דרבה ורבה וגירסת הילקוט רבא]. (ו) [זיר יט. כא: לקמן עא:]. (ז) [תוספ' פ"ו] לקמן ע. עב. עח:. (ח) [לקמן ע.]. (ט) ל"ל אי דברים.

תורה אור השלם

1. אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ בִּנְעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ:

במדבר ל יז

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואם היו: (ב) שם קודם שימות אי אשמע והפר אי ששמע ושתק ומת בו ביום כל"ל וי"ב כך הוא לקמן תחלת דף ע"ב וכן הוא בפירוש: (ג) רש"י ד"ה בין איש וכו' לבתו איש ואב דכתיבי בהאי קרא וכו' איש לאשתו ואב לבתו הרי כבר נאמר: (ד) ד"ה לאידך דרבה וכו' קודמי הויה שניה: (ה) ד"ה ואי אמרת וכו' הא איתתא כי אכלה וכו' דהנדר אינו חמור הס"ד: (ו) ד"ה אי ששמע וכו' הוה בעל קיים מצי מיפר:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה ואי אמרת וכו' דבכלל נדר שבועה. עיין לקמן דף פ ע"ב: **בא"ד ליבא** קרבן בפחות מכשיעור. ק"ל הא לענין קרבן שיעורו בפרוטה כדין מעילה כדאיתא בשבועות דף כב ע"א ולא תלא כלל בכמות וצ"ע:

מוסף רש"י

בעל מיגז גייז כו'. בעי בבעל והוא הדין לאב, והאי דבעי בבעל חד מינייהו נקט (ראמ"ה בשמו). אימתי אמרו. נתרוקנה רשות והאב יכול להפר אחר שמת הבעל, חלקו וחלק לה הבעל גם קן, אם לא הפר לה הבעל, אבל אם הפר לה הבעל ומת, בהפרת האב חלקו סגי (שם).

פירוש הרא"ש

בין איש לאשתו בין אב לבתו. משמע דבאשה אחת אירי שרשות האב והבעל שולטין עליה ובין שניהם מפירין אבל כל חד לחודיה לא דמשמע שהיא בין שניהם ואם שותפין הם ומיהו מצי לאקשויי אימא בנשואה נמי מפירין אביה ובעלה ואיכא לשנויי דלשניהן לעיל מדכתיב בנשואה בית אישה דאין בקודמין ובכל דכתיב בקודמין ואם אב לבתו מכאן לנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה. דמשמע ליה דבנערה המאורסה איירי מדכתיב בההוא קרא בנעוריה בית אביה ומדסמך לה לבתו בהדי איש משמע דאב ובעל מפירין נדריה: **ולתנא דבי ר' ישמעאל** איש ואב דכתיבי בהאי קרא וכו' איש לאשתו ואב לבתו הרי כבר נאמר: (ד) ד"ה לאידך דרבה וכו' קודמי הויה שניה: (ה) ד"ה ואי אמרת וכו' הא איתתא כי אכלה וכו' דהנדר אינו חמור הס"ד: (ו) ד"ה אי ששמע וכו' הוה בעל קיים מצי מיפר:

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פי"ח מהל' נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף יח:

תוספות

בין איש לאשתו בין אב לבתו מכאן וכו'. דמשמע ליה דבאשה אחת מייירי דקאמר דשתי רשויות עליה אב ואישה ואכתי איכא למיפרך ואימא בנשואה נמי מפירין אביה ובעלה ולתרץ דבשאינן לעיל מדהכא כתיב בית אישה נדרה דקאמר שאינו מיפר בקודמין והכא לא כתיב ומיפר בקודמין שמע מינה דמשום שותפות לאב בעל הוא דמיפר בקודמין: **ותנא דבי ר' ישמעאל** היו תהיה לבה לי. נראה' לפרש דלא מגופא דקרא קא בעי דהא אינטריך לאימר דמיפר בקודמין אלא פירין מסתיכות דקרא לומר לי כי נמי לא סמכה הכתוב יתעבו שפיר דאב ובעל בריבוי לאסר איסור אם אינטריך הא דרבה דאינטריך לומר דמיפר בקודמין אלא דרבה דאינטריך לאב אפילו בקודמין מצי מיפר דלגבי אב ליכא קודמין. אחכם הוסיף ה"ר שמואל ז"ל: **ורבה הא דתנא דבי רבי ישמעאל מאי עביד ליה.** כלומר קרא דדרים מיניה תנא דבי רבי ישמעאל דרשא דיליה מאי עביד ליה: **לומר שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה.** דנדרי עינוי נפש בהדיא כתיבי [במדבר ל] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש ובין איש לאשתו איצטריכא לדברים שבינו לבינה ולקמן באידך פירקין (דף פח:) מפרש מאי ניהו וקשיא ליה לתנא דבי ר' ישמעאל דברים שבינו לבינה מנא ליה ואפשר דתרתי ילף מיניה. וכי היכי דבעל אינו מיפר בנדרי אשתו אלא נדרים שיש בהם עינוי ודברים שבינו לבינה הכי נמי אב אינו מיפר בנדרי בתו אלא אלו בלבד. והכי איתא בספרי [מטות] אין לי אלא בעל שאין מיפר אלא נדרים שבינו לבינה ונדרים שיש בהן עינוי נפש האב מנין הרי אתה דן וכו' לא זכיתי לדון תלמוד לומר אלה החוקים וגו' בין איש לאשתו בין אב לבתו על כרחין אתה מקיש את האב לבעל מה הבעל אין מיפר אלא דברים שבינו לבינה ונדרים שיש בהם עינוי נפש וכו'. וגרסינן נמי בירושלמי [פי"א ה"א] כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפירנו אין לי אלא נדרים שיש בהן עינוי נפש דברים שבינו לבינה מנין בין איש לאשתו עד כדון בבעל בא מנין מה הבעל אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה אף האב אינו מיפר אלא נדרים שיש בהם עינוי נפש ודברים שבינו לבינה. וזה שלא כדברי הר"ם במז"ל שכתב שהאב מיפר כל נדרי בתו: **איבעיא להו בעל מיגז גייז או מקלש קליש.** כלומר ארוס שאינו מיפר אלא בשותפותיה דאב כשמיפר חלקו מיגז גייז כלומר שחותך חלי הנדר לגמרי ומבטלו וחציו האחר נשאר חזק כבתחלה ולא אקליש ליה כלל או מקלש קליש דלא נימא נחתך חלי הנדר דלבטל ההוא פלגא ואידך פלגא כדקאי קאי אלא בהפרת הארוס מקלש הוא דקליש ליה כוליה נדר. ודקא מיבעיא ליה בארוס ה"ה באב וחד מינייהו נקט: **היכי קמבעיא לן.** כלומר למאי נפקא מינה: **דנדרה מפרין זיתים.** ידועין ואכלתנון לתרוייהו: **אי אמרת מיגז גייז לקיא.** דהכי דבהפרת ארוס פקע איסור בחד זיתא אידך כדקאי קאי ולקיא עליה מיהו כיון דלא ידעינן הי מינייהו קאי באיסוריה לא לקיא עד דאכלה תרויהון: **ואי אמרת מקלש קליש.** ליכא מלקות דהא קליש ליה כוליה נדרא וליכא אלא איסורא בעלמא. ומקשו הכא למה לי תרין זיתין דנקט דהא בפ' שבועות שתים בתרא (שבועות דף כב.) מ"ר פפא דבכל שהוא בקונמות לוקה י"ל משום דאיכא התם מאן דס"ל דאפי' בקונמות לא לקי עד דאיכא כזית נקט לה הכא הכי לרווחא דמילתא מ"ג משום שבועה נקט לה *דבכלל נדר שבועה כדאמרינן לעיל [ס.] נדר גדול נדר לאלהי ישראל ובשבועה בפחות מכשיעור ליכא מלקות מ"ג דלוקה דקאמר הכא לוקה בקרבן קאמר לענין מעילה דלכ"ע *ליכא קרבן בפחות מכשיעור ואשכחן דכוותיה כדאמרי' (ב"מ מג.) ילקה ביתר ובחסר. הרשב"ם ז"ל: **הא שמע אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב כומן שלא שמע הבעל קודם שמת או ששמע והפר ומת בו ביום.** הא דקתני ומת בו ביום אשמע ושתק קאי דדוקא בו ביום דאכתי לא קיימיה בעל יכול האב להפר אבל מת ביום שלאחריו לא דהא קיימיה בעל דכיון שלא הפר גלי אדעתיה דמינח ניחא ליה הלכך אין האב הבא מכאן יכול להפר אבל שמע והפר אפילו מת ביום שלאחריו יכול להפר דאע"ג דמכי מיית ליה בעל בטלה הפרתו והאב צריך להפר חלק הבעל עם חלקו אפילו הכי כיון שכבר הפר אי אפשר דלהוי גבי בעל כהקמה אע"פ שנתבטלה הפרתו דהא מ"מ גלי אדעתיה דלא ניחא ליה בההוא נדרא ומאי הוה ליה למעבד. וה"נ מוכחא סיפא דקתני אבל

אבל אחר מות הבעל אבל אם שמע וקיים בעל או שמע ושתק ומת ביום של אחריו דהוה הקמה אין יכול להפר

ואם היו תהיה לאיש מאי עביד ליה. מצין אים לאשתו שמעי' דבעל ואב ומפירין אף בקודמין מדלא מיעט הכא קודמין כמו שמיעט בנשואה: מוקי ליה לאידך (דרבא) [צ"ל דרבה]. דדרים מיניה לקמן דתמוקנה רשות לאב (ורבה) [צ"ל וכבר] סבר דתרתי ש"מ מוי"ו דוחק שמעינן דערבינהו קרא להפר שניהם כא' ומדמתיב שתי הויות שמעינן דנתרוקנה רשות לאב: שהבעל מיפר דברים שבינו לבינה. דבקרא אחרינא כתיב לענות נפש אישה יקימנו ולא שמעינן שהבעל מיפר אלא נדרי עינוי נפש כגון לא אוכל לא אלבש לא אכנס ושמעינן מהאי קרא אף דברים שבינו לבינה אלא לעבדו ולשמחו ולעי' אב מבעל לנדרי עינוי נפש: בעל מיגז גייז **או** מקלש קליש. אדום אמפר עם האב מיגז גייז ומקלק תלי הנדר בהפרתו ותלי הנדר נשאר באיסורו: **או** מקלש קליש. ומפיר תלי האיסור מכל הנדר והוא הדין נמי דמתפצעיא ליה בהפרת האב אלא חדא מנייהו נקט: בגון דנדרה מתרין זיתין **ואכלתינון** לתרוייהו. מ"מ מיגז גייז ומקלק תלי הנדר בהפרתו ותלי הנדר נשאר באיסורו: **א"א** מקלש קליש. כיון שנקלש והוסר נסתלק המלקות והאי לקיא זית הייינו בנתפס אחד במפרש אמרינן בפ"ג דשבועות דאומר עצמו בכל שהוא: בזמן **שלא שמע הבעל.** קודם שימות כו': נתרוקנה רשות **לאב.** כמו אדם הממריח שקו ונותן לחבירו כל מה שהיה בשק כן הבעל נשאר ריקן והורים לאב כל זכות שהיה לו בה:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות